

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τμήμα Νομικής Α.Π.Θ.
54 124 Θεσσαλονίκη
τηλ: 2310 996.573, FAX 2310 996.550
οικίας: 2310 326.492
E-mail: pstathis@law.auth.gr

Θεσσαλονίκη, 19 Απριλίου 2005

Γ Ν Ο Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η

Β. ~~Δ~~. Α✓

Μου ετέθη το ερώτημα αν μετά την θέση σε ισχύ του Ν. 1700/1987 και του Ν. 1811/1988, (που κατήργησε τον ΟΔΕΠ), εν συνδυασμῶ προς την διάταξη του αρθρ. 55 του Ν. 2413/1996, μερικότερες ρυθμίσεις της νομοθεσίας περί του ΟΔΕΠ, - που εμφανίζονταν και ως παράγωγες του θεσμού ΟΔΕΠ, και οι οποίες είχαν θεσπισθεί από το Π.Δ. της 1/5.3.1932, το Β.Δ. της 12/23.2.1948, του κωδικοποιημένου Κανονισμού της Εκκλησίας Ελλάδος υπ' αριθμ. 14/1981 και των Κανονιστικών Διατάξεων της Εκκλησίας Ελλάδος υπ' αριθμ. 3/1969 και 4/1969. Η διατηρούνται και συνεχίζουν να ισχύουν αυτόνομα και ανεξάρτητα από τον ήδη καταργημένο κύριο θεσμό, τον ΟΔΕΠ,

Στο ερώτημα αυτό, επάγομαι τα ακόλουθα :

Β. Στο δεύτερο ερώτημα :

Α. Ο «~~Οργανισμός Διοικήσεως της Εκκλησιαστικής Περιουσίας~~» ~~εφ' εξής~~ ^{ΟΔΕΠ} ιδρύθηκε με τον Ν. 4684/1930, - που σε ενιαίο κείμενο κωδικοποιήθηκε μαζί με τους Ν. 5141/1931 και 5256/1931, οι οποίοι τον τροποποίησαν και τον συμπλήρωσαν, στο Π.Δ. της 14/22.9.1931 «Περί κωδικοποιήσεως των περί διοικήσεως και διαχειρίσεως της εκκλησιαστικής περιουσίας και περί συγχωνεύσεως των μικρών μονών ισχυουσών διατάξεων» f. Ο νόμος αυτός εισήγαγε την διάκριση της μοναστηριακής περιουσίας σε διατηρουμένη και σε εκποιητέα. Η πρώτη παραμένει υπό την διοίκηση και διαχείριση της οικείας μονής, ενώ η δεύτερη τίθεται υπό τον ΟΔΕΠ προς ρευστοποίηση, αλλά η

κυριότητα επ' αυτής παραμένει στην ι. μονή, έως την εκποίησή της από τον ΟΔΕΠ.

Εν συνεχεία αρκετά νεώτερα νομοθετήματα, και συγκεκριμένα :

1. Το Π.Δ. της 1/5.3.1932 «Περί του τρόπου διοικήσεως και διαχειρίσεως της κατά το άρθρον 8 του Ν. 4684 διατηρουμένης περιουσίας των Μονών», 2. Το Β.Δ. της 12/23.2.1948 «Περί όρων και τρόπου εκποιήσεως των ακινήτων της διατηρουμένης περιουσίας των μονών», 3. Ο κωδικοποιημένος (των Κανονισμών της Εκκλησίας Ελλάδος 14/1981 και 19/1981) Κανονισμός 14/1982 «Περί Οργανισμού Διοικήσεως Εκκλησιαστικής Περιουσίας», 4. Οι Κανονιστικές Διατάξεις της Εκκλησίας Ελλάδος 3/1969 «Περί όρων και τρόπων εκποιήσεως Εκκλησιαστικών ακινήτων και κινητών» και 4/1969 «Περί εκμισθώσεως των κτημάτων της Εκκλησιαστικής περιουσίας», περιέλαβαν ρυθμίσεις παράγωγες και παρεπόμενες του θεσμού του ΟΔΕΠ ως προς την διατηρητέα περιουσία των ι. μονών. (βλ. Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ, *Σχέσεις Μητροπολίτου και Ιερών Μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος*, Τρίκαλα-Αθήνα 2003, σσ. 70-74). Ενδεικτικά, παρατίθενται οι εξής ρυθμίσεις : 1. του Π.Δ. της 1/5.3.1932 : α) Για την κατάργηση δίκης με συμβιβασμό, παραίτηση από την αγωγή κ.ά., απαιτείται έγκριση της Ι. Συνόδου, μετά από αιτιολογημένη πρόταση του οικείου μητροπολίτη (άρθρο 2, η'), β) Για την αυτοκαλλιέργεια μοναστηριακών γαιών ή την καλλιέργεια με αυτεπιστασία απαιτείται προηγουμένως έγκριση του οικείου μητροπολίτη (άρθρο 3, α'), γ) Ο μητροπολίτης ορίζει τον αναπληρωτή του κωλυμένου ηγουμένου, ενώπιον του οποίου θα διεξαχθεί εκτός της έδρας της μονής η δημοπρασία για την εκμίσθωση μοναστηριακών γαιών (άρθρο 3, ε'), δ) Η τακτική δημοπρασία για την εκμίσθωση μοναστηριακών γαιών διενεργείται από το ηγουμενοσυμβούλιο μετά από έγκριση του μητροπολίτη, ενώ για να γίνουν δημοσιεύσεις της δημοπρασίας στις εφημερίδες, απαιτείται ειδική έγγραφη άδεια του ιδίου (άρθρο 4, α' και γ'), ε) αναγκαίος όρος των εκμισθώσεων μοναστηριακών κτημάτων είναι ότι ο μισθωτής δεν μπορεί να επιφέρει αλλοιώσεις στο μίσθιο χωρίς την νόμιμη άδεια του μητροπολίτη, η οποία παρέχεται μετά από αίτηση του ηγουμενοσυμβουλίου (άρθρο 5, § 13), στ) το ίδιο ισχύει και για την εκμίσθωση οικοδομών (άρθρο 6 § 4), ζ) Ο μητροπολίτης εγκρίνει τα πρακτικά

δημοπρασίας για την εκμίσθωση των μοναστηριακών κτημάτων (άρθρο 7, ιδ' και ιε'), η) Ο ίδιος έχει δικαίωμα να διατάξει την επανάληψη της δημοπρασίας, όταν την κρίνει ακυρωτέα ή ασύμφορη ή ως παραβαίνουσα τους όρους του Π.Δ. της 1/5.3.1932, καθώς και όταν δοθεί στο ηγουμενοσυμβούλιο ή στον ίδιο προσφορά μεγαλύτερη κατά 5% τουλάχιστον (άρθρο 8, Α', § 3, β' και Β', § 2), θ) Η υπεκμίσθωση μοναστηριακών κτημάτων επιτρέπεται μόνο με έγγραφη έγκριση του μητροπολίτη (άρθρο 9, στ'), ι) Ο ίδιος εγκρίνει τα περί δημοσιεύσεων δημοπρασίας για την εκμίσθωση δασών, μεταλλείων και ορυχείων, την οποία επιμελείται το ηγουμενοσυμβούλιο (άρθρο 11, α'), ια) Ο μητροπολίτης, επίσης, εγκρίνει την εκποίηση με δημοπρασία των γεωργικών, κτηνοτροφικών κ.λ.π. περισσευμάτων των μονών (άρθρο 13), ιβ) Εκδικάζει τις ενστάσεις μοναχών της μονής κατά των προηγούμενων ως άνω δημοπρασιών (άρθρο 14), ιγ) Εγκρίνει τις επισκευές των ακινήτων κτημάτων της μονής (άρθρο 15), ιδ) Αποφαίνεται για την διάθεση των αυτούσιων εισοδημάτων της μονής μετά από πρόταση του ηγουμενοσυμβουλίου (άρθρο 16, γ'), ιε) Εγκρίνει τις πληρωμές από τα πλεονάσματα της διαχειρίσεως και την επένδυσή τους σε χρεόγραφα ή χρηματόγραφα (άρθρο 17), και ιστ) Η εκποίηση ακινήτων κτημάτων των μονών γίνεται με απόφαση της Ι. Συνόδου, ύστερα από αίτηση του ηγουμενοσυμβουλίου, η οποία υποβάλλεται διά του οικείου μητροπολίτη μαζί με σχετική γνωμοδότησή του (άρθρο 18).

5

2. Στο Β.Δ. της 12/23.2.1948 απαντούν οι εξής διατάξεις περί της διατηρουμένης περιουσίας των μονών : α) Η δημοπρασία για την εκποίηση μοναστηριακών ακινήτων γίνεται με όρους συγγραφής και υποχρεώσεων, που το ηγουμενοσυμβούλιο συντάσσει και ο μητροπολίτης εγκρίνει (άρθρο 1, § 1), β) Ο ίδιος ορίζει τον κληρικό, που θα αποτελέσει μέλος της επιτροπής δημοπρασίας (άρθρο 1, § 4), γ) Τα φύλλα των εφημερίδων, όπου δημοσιεύεται η διακήρυξη της δημοπρασίας, αποστέλλονται στον μητροπολίτη (άρθρο 2, § 3), δ) Ο μητροπολίτης διαβιβάζει τα πρακτικά της δημοπρασίας στην Ι. Σύνοδο για έγκριση, γνωρίζοντας και τις δικές του απόψεις (άρθρο 7), ε) Η απόφαση της Ι. Συνόδου κοινοποιείται στην Ι. Σύνοδο διά του μητροπολίτη (άρθρο 8, § 2), στ) Η Ι. Σύνοδος, ως ανώτερη εκκλησιαστική αρχή, μπορεί να διατάξει την επανάληψη της διαδικασίας, για τους λόγους